

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1299285/2

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב שלמה שפירא

המבקשת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד רות טובילי)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד יהודית שם טוב)

הנדון: הטלת עיקול להבטחת קיומו של פסק דין לאחר שניתן פסק הדין והסתיים ההליך

החלטה

ביום ח' בתמוז התשפ"א (18.6.2021) פסק בית דיננו בערעורה של המבקשת על פסק דינו של בית דין קמא בנוגע לתביעת כתובתה.

בפסק הדין נקבע כי מן הדין יש לחייב את המשיב בפירעון הכתובה, אולם נוכח הסכמתה של המבקשת לפשרה שהציע בית דיננו בעניין תשולם הכתובה באופן חלקי בלבד ובהסדר תשלום ייחודי שבמסגרתו יוגדלו דמי המזונות שמשלם המשיב למבקשת בעבור מזונות בתם המשותפת הקטינה ב-1,000 ש"ח ויעמדו על 2,200 ש"ח במקום על 1,200 (ונקבע גם כי אם יוגדלו המזונות בעתיד במנותק מכך יחושבו דמי הכתובה מחדש). וראה עוד בהחלטה נוספת שנתן בית דיננו לאחר מכן ששבה והבהירה כי בהיבט המהותי מדובר בתשלומי כתובה לשיעורין שהועמדו על תשלומים של 1,000 ש"ח לחודש, ולא על תשלומי מזונות שבהם לא עסק בית דיננו.

עתה לפנינו בקשתה של המבקשת למתן צו עיקול על זכויותיו של המשיב בנכס המפורט בבקשה לשם אכיפת פסק הדין. לטענת המבקשת המשיב אינו משלם את שנפסק כי עליו לשלם (אלא את תשלומי המזונות גרידא, ואף אותם לא דווקא במועד) ומשכך, ואף לאור טענותיו בדבר יכולותיו הכלכליות המוגבלות, עולה החשש כי בהעדר צו עיקול כאמור יוותר פסק הדין בגדר אות מתה, לאמור: לא יהיה למשיב תמריץ לקיימו ובעתיד אפשר שגם לא יהיה נכס שממנו אפשר יהיה להיפרע בעל כורחו.

בקשה לצו עיקול לאחר שניתן פסק הדין אכן חריגה קמעא, ומאחר שבקשה כזו לא הוגשה בשלב הקודם – טרם פסק הדין – סברתי כי אין לראות בה בקשה דחופה והמצדיקה גם מתן צו במעמד צד אחד מחשש להברחת הנכס, החשש להברחה מיידית של נכס ששוויו רב בשל חוב שנקבע כי ייפרע לשיעורין כאמור אינו גדול, ועל כן ביקשתי את תגובת המשיב טרם מתן החלטה, ותגובה זו אכן הגיעה לשולחן בית הדין.

ברם התגובה הקצרה והתמציתית אינה כוללת כל מענות או טענות לגופן של טענות המבקשת אלא בקשה לדחייה על הסף המנומקת בשני נימוקים: התיק סגור, בקשות מעין אלה יש להפנות להוצאה לפועל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

משכך, ומאחר שכפי שייאמר להלן אין די בתגובה ממין זה כדי לדחות את הבקשה, אני נעתר לבקשה ומורה על רישום עיקול על הזכויות בנכס הנקוב בבקשה [...]

עם זאת צו עיקול זה יהיה זמני ויעמוד בתוקפו למשך שישים יום בלבד – פרק זמן שנקבע גם מתוך התחשבות בהיותנו מצויים בפגרת הקיץ שמייד לאחריה יחולו גם חגי תשרי – או עד להחלטה אחרת (המוקדם מבין השניים). במשך פרק זמן זה יהיה רשאי המשיב להגיש תגובה לגופם של דברים ולבקש שלא להאריך את הצו או אף לבטלו, והמבקשת תהיה רשאית לבקש להאריכו, וככל שיעשו כן ישקול בית הדין את הבקשה וייתן החלטה לגופם של דברים.

כאמור, בתגובה שהגיש המשיב אין די כדי לדחות את הבקשה. ונבהיר:

“התיק סגור” – התיק שעסק בערעורה של המבקשת נסגר משניתן בו פסק דין, אולם אין בכך כדי למנוע ממנה לבקש סעדים אחרים בתיק ייעודי, וכך עשתה. בקשה לצו עיקול מוגשת בתיק בפני עצמו, וכזהו התיק שבו ניתנת החלטתו זו ושבו ניתנה קודמתה שביקשה את תגובת המשיב, ואף טעונה תשלום אגרה בפני עצמה, וזו אכן שולמה.

השאלה אפוא היא אם הסעד המבוקש עצמו יכול להינתן בנסיבות העניין, ובהקשר של צו עיקול – שעה שבעת שהוא מבוקש אין תיק עיקרי פעיל. ושאלה אחרת הקשורה בכך היא אם יש מקום למתן צו עיקול על ידי בית הדין ולא דווקא על ידי רשם ההוצאה לפועל, כטענת המשיב.

התשובה לשתי שאלות אלה חיובית היא.

תקנה קח(1)(א) לתקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל, התשנ”ג מורה:

להבטחת זכויות בנכסים שלגביהם הוגשה תביעה בבית הדין או להבטחת זכויות לפי פסק דין, רשאי בית הדין ליתן צו עיקול על נכסים או זכויות שבידי הנתבע וכן על נכסים או זכויות של הנתבע שבידי צד שלישי.

בענייננו מדובר כמובן ב”הבטחת זכויות לפי פסק דין”. אכן לרוב מבוקש צו עיקול טרם פסק דין, “להבטחת זכויות בנכסים שלגביהם הוגשה תביעה”, ובנסיבות אלה אכן נצרך גם קיומו של תיק פעיל, שכן בהעדרו של זה משמע כי אין לפני בית הדין תביעה התלויה ועומדת. אולם כשמדובר ב”הבטחת זכויות לפי פסק דין” אין נפקות בכך שהתיק שבו ניתן פסק הדין נסגר ואינו פעיל הוא, אדרבה: כך טיבם ודרכם של דברים שמשניתן פסק דין נסגר התיק ומסתיים ההליך.

סמכותו של בית הדין הרבני לצוות על עיקול נכסים, נעיר, קבועה גם בחקיקה ראשית, בחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט”ז – 1956, שסעיף 7ג(א) לו מורה:

בית דין, כשהוא דן בעניין שבשיפוטו, רשאי לתת צו עיקול זמני על נכסי נתבע שבידי הנתבע או שבידי התובע, וכן על נכסי הנתבע שבידי אדם אחר (בסעיף זה – המחזיק), לרבות כל חוב וזכות, בין שהגיע זמן פירעונם ובין אם לאו, אם הוכח להנחת דעתו כי קיימות ראיות מהימנות לכאורה התומכות בעילת התובענה וכי אימתן הצו עלול להכביד על ביצוע פסק הדין.

בענייננו מדובר בחשש כי אימתן הצו יכביד על ביצוע פסק הדין, ומשנטען כן ולא נטענו טענות שכנגד אף שניתנה למשיב ההזדמנות להעלותן רשאים אנו אף לקבוע כי הדבר הוכח להנחת דעתנו, ולפחות כל עוד לא נסתרו הדברים.

ואומנם כלפי לשונו של סעיף חוק זה יש אולי מקום לטעון כי “התיק סגור”, ולפיכך עתה שוב אין בית הדין “דן בעניין שבשיפוטו”, אלא שלדעתנו לא זהו פירושה של לשון המחוקק ושל כוונתו. את הוראת המחוקק יש לפרש כבאה להוציא מתן צו הנוגע לעניין שאינו נתון לסמכותו

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

של בית הדין או שבית הדין אינו דן בו עדיין, כלומר טרם שהוגשה תביעה, ולא כבאה להוציא מתן צו לאחר שניתן פסק הדין. כך נותנת הדעת, שכן אין היגיון להניח שהסמכות לצוות על עיקול ולפגוע בזכויותיו של אדם ברכושו תהיה שעה שלא הוברר עדיין שאכן יש לאדם אחר זכות בו ולא תהיה שעה שזכותו של האחר כבר הובררה; כך נותנת הדעת שכן צו עיקול שניתן אינו עומד בתוקפו רק עד להכרעה בתביעה – ולאחריה מופנה התובע, אם זכה בתביעה, להוצאה לפועל, אלא כהוראת סעיף 7(ה) לחוק האמור "זכה התובע בתביעתו, ימשיך העיקול לעמוד בתוקפו עד שפסק הדין יבוצע", ומדוע אפוא לא יוכל צו כזה אף להינתן לאחר שזכה התובע בתביעתו; כך נותנת הדעת – ומכאן גם תשובה לטענה כי בקשות ממין זה אמורות להיות מוגשות לרשם ההוצאה לפועל דווקא – שכן סמכויותיו של רשם ההוצאה לפועל וכאמור בחוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז – 1967, הן סמכויות, בעניינים מסוימים, כשל בית משפט, אך ברי כי לא ניתנו לו סמכויות מעבר לאלה של בית המשפט ולא באו סמכויותיו לגרוע משל בית המשפט, ובכלל בית משפט אף בית דין דתי, בעניין שבסמכותו, וכפי שנאמר אף בסעיף 1 לחוק ההוצאה לפועל, ויש שאף לפי חוק זה נתונה סמכות העיקול דווקא לבית משפט ולא לרשם (כך למשל בעיקול נכסי צד ג'), וכשם שבית המשפט מוסמך כפי שעולה מכך להטיל עיקול אף לאחר פסק דין, למרות שלשון תקנות סדר הדין האזרחי מדברות בעיקול הבא כסעד ביניים לתובענה, כך גם בית הדין – בנוגע לעניינים שבסמכותו – למרות הלשון "כשהוא דן" שיש לפרשה כאמור לעיל. ולבסוף מתבקשת פרשנות זו מכוון של תקנות הדיון האמורות שיש לראותן כמשלימות לחקיקה הראשית ומפרשות אותה לפי העניין ולא כעומדות בסתירה לה.

סוף דבר

א. יירשם עיקול כמבוקש, להבטחת קיום פסק הדין שניתן לזכותה של המבקשת, על זכויותיו של המשיב בדירה שב[...]

צו העיקול יעמוד בתוקפו למשך שישים יום ממועד חיתום החלטה זו, או עד להחלטה אחרת – המוקדם מבין השניים.

הצדדים רשאים להגיש בקשות להארכתו של הצו, לאי-הארכתו או לקיצורו בתוך שישים הימים האמורים.

ב. החלטה זו מותרת בפרסום בהשמטת פרטיהם המזהים של הצדדים.

ניתן ביום י"ח באלול התשפ"א (26.8.2021).

הרב שלמה שפירא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה